

БЕЗБЈЕДНОСНИ СЕКТОР И/ИЛИ РАД ПОЛИЦИЈЕ У ЗАЈЕДНИЦИ

Прегледни научни рад

DOI: 10.5937/zurbezkrim2001011J	COBISS.RS-ID 130283777	УДК 351.74/.76:321.7(497.6)
---------------------------------	------------------------	-----------------------------

Драгомир Јовичић¹

Факултет безбједносних наука, Универзитет у Бањој Луци

Апстракт: Веома је важно на који начин државни органи врше своју дјелатност. То се посебно односи на полицију имајући у виду природу послова које полиција врши. Сасвим је сигурно да полиција не може остварити своју функцију уколико нема адекватну комуникацију и сарадњу са грађанима. Од квалитетне сарадње са грађанима у највећој мјери зависи какве ће резултате у раду имати полиција. Поред рада на безбједносном сектору који је на нашем простору у примјени већ 50 година, појавиле су се и идеје за увођење новог концепта који би из сарадње са грађанима прешао у неку врсту партнерског односа, а што би значило да грађани заједно са полицијом одређују приоритете и начин вршења полицијских послова те да и грађани буду одговорни за стање безбједности. Наравно да овај нови концепт није могао да заживи у нашем правном систему.

Кључне ријечи: држава, полиција, безбједносни сектор, изорнички рејон, заједница, грађани.

УВОД

Свака држава има задатак да обезбиједи својим грађанима услове који ће им омогућити да своје свакодневне потребе, али и обавезе испуњавају у безбједном окружењу. Обезбјеђење оваквих услова зависи од различитих субјеката безбједности, а грађанима је, свакако, највидљивији међу њима полиција. Држава је примарна организација у глобалном друштву и, као таква, располаже политичком, сувереном влашћу која је утемељена на монополу оружане моћи, уређује најважније друштвене односе и остварује специфичне функције. Дакле, држава уређује заједнички живот људи. Доносећи правне акте, државна власт принудно усмјерава важне друштвене односе (Јовичић, 2018:40). Већ по самом настанку, држава је преузела на себе чување јавног реда и мира у друштвеној заједници. За вршење тог и других задатака, она је организовала органе власти. Тек кад се почела старати

¹ Аутор за кореспонденцију: др Драгомир Јовичић, доцент на Факултету безбједносних наука, Универзитет у Бањој Луци. Имејл: dragomir.jovicic@fbn.unibl.org.

о унутрашњем реду, држава је постала правна установа у пуном смислу те ријечи (Јовичић и Шетка, 2018:31).

Дакле, функција остваривања безбједности припада држави. Безбједност друштвене заједнице, без обзира на њен ниво (локални, национални, регионални, глобални), увијек се посматра кроз призму безбједносног окружења. А безбједносно окружење се непрестано мијења и карактеришу га различите опасности, односно, различити изазови, ризици и пријетње. Ове опасности су, углавном, посљедица људског дјеловања или природних процеса (непогода). Појам безбједности није лако одредити, али могло би се прихватити да се под појмом безбједносног стања уобичајено подразумева: стање у којем нама и нашој имовини ништа не пријети, стање у којем смо заштићени, односно, у којем нисмо ничим угрожени. Значи, безбједност је основна потреба друштва у цјелини, али и сваког од нас појединачно, без обзира на било коју различитост.

Заштита основних друштвених вриједности, а самим тим и остваривање потребних услова за нормално одвијање друштвеног живота, захтијева да држава предузима различите активности те да изграђује посебне механизме заштите од друштвено опасних појава (прије свега, од криминалитета), што најдиректније утиче на нормално функционисање друштва. Највидљивији субјект државе који у највећем обиму и утиче да се друштвени живот одвија несметано, јесте полиција. Природа послова које у својој надлежности има полиција, сврстава полицију у ред најважнијих државних органа. Ово је свакако разлог зашто је посебно важно како полиција своју дјелатност у пракси остварује, пошто управо од тога у највећој мјери и зависи укупан безбједносни амбијент, односно, квалитет испуњавања наших основних потреба.

Стога је веома важно у свакој држави на који начин полиција остварује криминалистичку контролу терена који покрива. Да ли је организација и начин вршења полицијских послова постављен тако да гарантује остварење безбједности грађанима и осталим правним субјектима на нивоу који им омогућава да несметано остварују своја права и обавезе. Наравно да различите државе имају различите концепте које примјењују у практичном раду својих полицијских организација. На то утичу различити фактори, али сасвим сигурно да ниједна држава без адекватне присутности својих полицијских снага на терену не може својим грађанима понудити довољан ниво личне и имовинске безбједности.

БЕЗБЈЕДНОСНИ СЕКТОР

Полицијски послови и задаци у највећем обиму везани су за терен, односно, извршавају се на терену, пошто се тамо и манифестују различити безбједносни проблеми. А то значи да највећи обим полицијских послова обављају припадници полицијске станице, односно, они су први на „удару” разних безбједносних проблема и догађаја. Да би се полицијски послови и

задачи успјешно обављали, неопходно је добро познавање, како саме територије тако и безбједносне проблематике на простору који покрива полицијска станица, а наравно и лица (посебно познатих извршилаца кривичних дјела). Управо познавање ових параметара има пресудан значај на подјелу станичног подручја (Јовичић и Шетка, 2018:221).

Приједлог о подјели станичног подручја подноси и образлаже командир полицијске станице. У приједлогу се наводи број насеља, број становника, густина насељености, привредне активности, развијеност саобраћајне инфраструктуре, степен урбанизације, број објеката већег значаја, број кривичних дјела и прекршаја јавног реда и мира који се догађају на подручју сектора и свим другим релевантним подацима. Рјешење о подјели станичног подручја на безбједносне секторе, а на основу таквог приједлога, доноси начелник полицијске управе. Безбједносни сектор је дио подручја полицијске станице опште надлежности који обухвата одређену природну и безбједносну цјелину, на којој се може ефикасно пратити стање безбједности и организовати вршење послова и задатака из дјелокруга рада Министарства унутрашњих послова (Талијан, Аранђеловић и Велимировић, 2001:215).

Полицијски практичари воле да кажу да је на терену „полицијска производња”, што значи да се на терену одвија претежан дио полицијских послова и задатака, од сазнања за догађај, преко изласка на лице мјеста, вршења увиђаја, прикупљања података, опсервација, до лишења слободе и документовања појединих случајева. Дакле, и оперативни рад припадника полиције врши се на терену, односно, безбједносном сектору, а и он се врши кроз позорничку и патролну дјелатност, зависно од тога да ли се ради о урбаном или руралним подручјима. Облици и начин оперативног дјеловања припадника полиције на безбједносном сектору састоје се у личном ангажовању на следећем: а) праћењу и анализи безбједносне ситуације на сектору, б) правилној примјени оперативно-тактичких мјера и радњи у спречавању кривичних дјела и прекршаја и откривању њихових извршилаца, в) стварању оперативних веза, у складу с овлашћењима и плановима оперативне дјелатности, г) коришћењу разних докумената, извјештаја и информација којима располажу сви органи унутрашњих послова, д) остваривању конкретних безбједносних задатака по упутствима руководиоца организационе јединице полиције или у сарадњи са овлашћеним радницима линијских служби безбједности и њ) сарадњи са грађанима у пружању стручне и друге помоћи из области безбједности (Пилиповић и Јовичић, 2017:331).

Основни метод вршења полицијских послова на подручју полицијске станице јесте рад полиције на безбједносном сектору. Организација и садржај рада полиције на безбједносном сектору имају за циљ да се полицијски послови обављају плански, систематски и, надасве, ефикасније. Иначе, безбједносни сектор представља дио територије на подручју које покрива једна полицијска станица, а на коме се обављају послови из дјелокруга Министарства унутрашњих послова. У зависности од тога да ли се ради о урбаном или руралном подручју, безбједносни сектор обухвата подручје једне или више

мјесних заједница. Дакле, не постоји дио територије који не припада, односно, није у саставу неког безбједносног сектора. Основни разлог за подјелу станичног подручја на безбједносне секторе произилази из потребе за што цјеловитијим познавањем одређеног подручја. Са аспекта безбједносних потреба посебно је важно познавати: лица, територију, безбједносну проблематику и све остале информације значајне за безбједност.

Полицијски послови на безбједносном сектору се, као што смо претходно навели, врше превентивном и репресивном активношћу. Општа превентивна активност се односи на откривање узрока који доводе до криминалних понашања појединаца и група, као и на мјере сузбијања и елиминисања тих узрока, а све са циљем стварања што повољнијег безбједносног стања. Што се тиче репресивног дјеловања полиције на сектору, оно подразумемијева брзу и ефикасну интервенцију полиције у случајевима када је већ дошло до извршења кривичних дјела или прекршаја.

Свакако треба имати на уму да безбједносна проблематика на сектору није једнако присутна на свим његовим дијеловима. Тако је на неким дијеловима она веома изражена, а неким дијеловима је минорна или је готово занемарљива. У зависности од интензитета безбједносне проблематике на одређеним дијеловима сектора, неопходно је појачати присутност полицијских службеника, а то налаже да се у оквиру неких безбједносних сектора формирају позорнички и патролни рејони.

Позорничка служба представља основни вид непосредног дјеловања полиције на спречавању вршења кривичних дјела, прекршаја и других друштвено штетних понашања група и појединаца. Позорничка служба врши се на позорничком рејону, а позорнички рејон представља дио једног безбједносног сектора. Позорнички рејони се успостављају као облик непосредног превентивног и репресивног дјеловања униформисаних припадника полиције, али и других припадника полиције (криминалистички полицајци) у одржавању јавног реда и мира и спречавању вршења и откривања кривичних дјела и прекршаја. Позорничка дјелатност врши се у градовима, већим насељима, индустријским и саобраћајним центрима и туристичким мјестима, гдје то захтијевају безбједносни разлози. Позорничку дјелатност обављају униформисани припадници полиције и то у правилу један полицајац на једном позорничком рејону, а када то безбједносна ситуација налаже, може и више припадника полиције обављати дужност позорника на истом рејону истовремено. Позорничку дјелатност усмјерава вођа сектора, а она се може организовати као стална и повремена (Јовичић и Шетка, 2018:229-231).

Патролна дјелатност је свакодневна активност у полицијским јединицама, а има превентивни и репресивни карактер. Превентивни се огледа у спречавању вршења кривичних дјела и прекршаја, репресивни у брзој и одлучној интервенцији када већ дође до незаконитих појава. Полицијске станице се дијеле на одређен број патролних рејона, а по могућности, рејон треба да обухвати подручје једне или више мјесних заједница. Дакле, патролна служба или служба обиласка спада у основни вид непосредног, превентивног

дјеловања полиције, али и непосредног вршења скоро свих послова полиције на безбједносном сектору. Патролну службу је потребно организovati тако да она задовољи потребе службе у смислу остварења увида и контроле стања безбједности на свом подручју, а да се при томе рационално користе материјална средства неопходна за обављање ове дјелатности, као и да се припадници полиције не оптерећују и не исцрпљују без оправдане потребе. Свакако да се на уштрб средстава и употребе људства не смије десити да се повремено не изврши обилазак и најудаљенијих мјеста на станичном подручју, из разлога што је потребно да се сви грађани осјећају безбједно и да имају повјерење у полицију, што неће бити могуће уколико нема макар повремених контаката између грађана и полиције. Значи, ниједан дио станичног подручја не смије бити запостављен, иако приоритет треба да имају подручја са већом густином насељености и са израженијом безбједносном проблематиком (Јовичић и Шетка, 2018:244).

О значају присутности полиције на терену јасно говоре Антон Лукежић и Мате Калањ још 1972. године. А они наводе да; „радник милиције одређен за позорничку, патролну или неку другу службу за вријеме обилажења позорничког или патролног рејона мора добро отворити очи и напрегнути слух јер је само тако у могућности чути нечији позив за помоћ, пошто је особу која позива напао разбојник, или је затекла провалника у стану. У оваквим тренуцима се не чека, а нити много комбинује, већ се хитно, али не и брзоплето, креће према мјесту догађаја, а успут, ако се располаже неким од средстава веза, обавјештава дежурство ради помоћи и евентуалног предузимања неких других мјера. Брзим доласком на лице мјеста ухватиће се учинилац, или ако је успио побјећи, располагаће се извјесним подацима на основу којих ће бити могуће организovati потрагу итд.” (Лукежић и Калањ, 1972:139). Дакле, колико год се друштво мијењало и развијало, стоји чињеница да се комплетан друштвени живот па самим тим и криминалитет, као и друге недозвољене радње, одвијају на терену. То даље говори да се може тврдити да је непревазиђен облик супротстављања свим тим девијацијама управо рад полиције на безбједносном сектору.

КОНЦЕПТ РАДА ПОЛИЦИЈЕ У ЗАЈЕДНИЦИ

Са концептом рада полиције у заједници, у Босни и Херцеговини се кренуло 2004. године као пилот пројектом који је успостављен у двије општине и то у Приједору у Републици Српској и у Жепчу у Федерацији БиХ. Идеја је била да се овај пројекат испита на простору ове двије општине, а да се онда постепено уводи у свим општинама у цијелој БиХ. Тако је 2007. године дошло до доношења Стратегије за рад полиције у Босни и Херцеговини под мониторингом међународне заједнице.

Рад полиције у заједници теоретичари различито одређују, али може се констатовати да је најприхватљивији став који износе аутори Сајнер-

Mraović, Faber, Volarević. Према њима, полиција у заједници је нова филозофија полицијског дјеловања утемељена на идеји да полицијски службеници и грађани раде заједно те да на различите креативне начине рјешавају актуелне проблеме на нивоу локалне заједнице који су везани уз криминал, страх од криминала те различите облике друштвених поремећаја. Ради се о филозофији која у својој основи има вјеровање да постизање тих циљева захтијева од полиције развој нових квалитетних односа с грађанима који поштују законе у склопу којих ће онда ти исти грађани добити прилику да дефинишу приоритете те да се укључе у различите дјелатности у сврху унапређења укупног квалитета живота на подручју гдје станују. Дакле, полиција у заједници помјера фокус полицијског дјеловања с реаговања на дојаве грађана, на рјешавање проблема (Cajner-Mraović, Faber, Volarević, 2003:1).

Интересантне ставове о појму рада полиције у заједници наводе и Dean Champion и George Rush који кажу да је тешко дефинисати рад полиције у заједници, али да га препознају када га виде, наводећи неколико различитих виђења овог концепта, а неки од њих су: 1. Рад полиције у заједници подразумева удруживање грађана и полиције у борби против криминала. 2. Обављање полицијских задатака у заједници подразумева партнерство полиције и заједнице, у којем полиција и заједница раде скупа на рјешавању свега онога што заједница сматра „проблемом”. Они (проблеми) могу се односити на напуштене куће, зарасле парцеле, правила и прописе у вези са урбанистичким планирањем, школска питања и друге урбанистичке проблеме који, у ствари, спадају у надлежности других институција. 3. Концепт обављања полицијских задатака у заједници ставља нагласак на формирање партнерства између полиције и заједнице у циљу смањења криминалитета и јачања безбједности. 4. Обављање полицијских задатака је партнерство између полиције и јавности која поштива законе, у циљу сузбијања криминалитета, хапшења преступника, изналагања рјешења проблема и јачања квалитета живота (Champion & Rush, 2003:2).

Суштина овог концепта јесте да се у први план стављају грађани и да се њима сада даје једна сасвим друга улога у контакту са полицијом. Тако професор Симоновић наводи да утицај грађана на рад полиције подразумева да грађани у слободном друштву треба да имају отворен приступ ка полицијској организацији и утичу на политику рада полиције и доношење полицијских одлука. Приступ полицији и утицај изабраних представника на њу сматра се неопходним, али не и довољним. Рад полиције у заједници истиче да полицијска служба на свим нивоима треба брижљиво ностојати да прихвати утицај заједнице (грађана) када се доносе одлуке и политика полицијског рада која има интерес за заједницу, односно, која се тиче заједнице (Симоновић, 2006:6).

Исти аутор прихвата став да је кроз овај концепт потребно градити неограничено партнерство. У литератури коју он преферира о community policing-у јасно је наглашена потреба за развојем ефективног партнерства са широком лепезом група у заједници. Уколико су те везе успостављене,

то је један од знакова о постојању партнерства између полиције и грађана. Формирање партнерства мора бити задатак цјелокупног полицијског персонела у оквиру свих нивоа полицијских институција. Полицијски лидери треба да успостављају разне облике партнерства у оквиру нивоа на коме се налазе (нпр. полицајци на нивоу управе са различитим министарствима, руководиоци полиције на нивоу града са различитим руководиоцима градских служби итд) (Симоновић, 2006:21).

Стварање повјерења грађана у полицију представља предуслов за успјешно укључивање полицијске службе у процес рјешавања проблема локалне заједнице, као њеног равноправног актера, партнера у животу, јавни сервис грађана, опремљен и обучен да своје услуге из области личне и имовинске безбједности пружи на, по грађанина, најприкладнији начин. Партнерство између полиције и заједнице представља стратешки циљ полицијског рада и заснива се на томе да грађани заједно са полицајцима овлашћеним за њихову територију дефинишу безбједносне потребе и проблеме и утичу на доношење полицијских одлука које се тичу њихове безбједности (Пена, 2006:110).

Оно што су прихватили и они који на нашим просторима преферирају овај концепт рада полиције односи се на то да они сматрају да ова, како су је назвали, нова филозофија полицијског дјеловања подразумијева да партнерство између полиције и грађана подразумијева да грађани заједно са полицијом могу и да предузимају одређене конкретне мјере и радње. Тако нису ријетки они који наводе да би било добро да се као у неким западним полицијама грађанима омогући да иду у патролирање заједно са припадницима полиције. Неки иду чак и тако далеко да сматрају да су грађани једнако одговорни за стање безбједности на простору на којем живе, једнако као и полицијска организација која конкретни терен покрива својом надлежношћу.

Потпуно је јасно да полиција не може сама да врши контролу криминалитета те да она то мора да ради у сарадњи са грађанима. Без сарадње са грађанима сасвим сигурно рад полиције не може бити ефикасан. Али иако сама ријеч „сарадња“ и ријеч „партнерство“ имају одређене сличности, оне имају потпуно различито значење. Ријеч „партнерство“ подразумијева равноправан однос у неком послу, док сарадња то свакако није. Дакле, не могу грађани имати равноправан однос са полицијом, а поготово не могу грађани (иако су и они субјекти безбједности) бити одговорни за стање безбједности у држави. Грађани су одговорни само за своје понашање и кад је оно супротно прописаном онда, наравно, слиједи реакција државе и одговорност конкретног грађанина. Али то управо и јесте улога државних органа (у овом случају полиције), да врше одређене послове, да примјењују одређена овлашћења те да гарантују свим физичким и правним лицима једнаку правну и сваку другу заштиту. Дакле, безбједносна функција као једна од највидљивијих функција државе, припада искључиво држави и не може бити пренесена на

грађане, нити држава може са себе одговорност за државне послове пренијети на грађане, а то управо пропагира концепт рада полиције у заједници.

КРИМИНАЛИСТИЧКА КОНТРОЛА ТЕРЕНА

Да би полиција ефикасно остваривала своју функцију, она мора да влада стањем на терену. Значи, мора да има потребне информације о безбједносним кретањима како би могла прво превентивно, а онда и репресивно да реагује на различите безбједносне пријетње. А да би полиција имала потребне информације за успјешан рад, она мора путем својих припадника да буде присутна на терену у што већем обиму, по могућности 24 сата дневно. Ову присутност остварује кроз вршење позорничке и патролне дјелатности и наравно кроз оперативни рад криминалистичке полиције.

Присутност на терену униформисаних припадника полиције је засигурно најбољи вид превентивног рада полиције. Успјех сузбијања криминалитета не зависи само од откривања кривичних дјела и њихових извршилаца, што се обично назива „ефикасна репресивна дјелатност”. Успјех сузбијања криминалитета зависи и од успјешног спречавања кривичних дјела, предузимањем адекватних мјера и радњи да до њиховог извршења ни не дође, предупређењем, превенцијом. Појам „спечавање криминалитета” данас се схвата много шире него раније када су се полицијске превентивне акције напросто придодавале генералној и општој превенцији. Спречавање криминалитета садржи бројне факторе и различите облике дјеловања усмјерених примарно на отклањање оних стања која погодују извршењу криминалних радњи и криминалитету у цјелини (Крстић, 2007:52).

Превенција је дјелатност (поступање) која претходи настанку деликтне радње, односно, поступање прије извршења радње кривичног дјела и наступања његове штетне (криминалне) посљедице. Због тога је основни циљ превенције да се онемогући извршење радње кривичног дјела, односно, наступање штетне посљедице. Превенција увијек представља друштвено оправданију, кориснију и хуманију активност. Највећу могућност за непосредно превентивно дјеловање има полиција (прије свега, униформисана својом појавом на терену) – она у свом раду предузима и одређене активности које, у суштини, представљају активности контроле (Нинчић, 2019:114). Појам контроле у општем смислу значи надгледати, прегледати, надзирати, пазити на некога или нешто (Вујаклија, 2004:447). Тај појам се везује за различите области живота и рада (научна, парламентарна контрола, контрола рада, екстерна контрола...), али све имају једну заједничку карактеристику – упоређивање. Иако су контроле различите, заједничко им је што се приликом контроле садашње стварно стање нечега упоређује (мјери) са стањем из неког претходног периода. Циљ контроле јесте да се утврди ток неког стања. У том смислу, криминалистичка контрола се заснива на праћењу криминалних и других друштвено штетних појава или стања на одређеној територији.

На основу „резултата” праћења, полиција долази до сазнања о постојању различитих облика криминалног понашања, односно, кривичног дјела и могућих учинилаца. Процес прикупљања података подразумева коришћење различитих техника прикупљања у зависности од потреба и „статуса” извора из којих се подаци прикупљају, односно, од тога да ли су подаци јавно доступни, или су њиховом „власнику” толико значајни да настоји да их учини тајним, недоступним ширем кругу корисника (Нинчић, 2019а:83).

Начини превентивног дјеловања су различити, али се у свим земљама користи ефекат одвраћања (застрашивања) који се постиже присуством полиције на улицама, патролама, мјерама посебног надзора, контролом поштовања прописа о оружју и муницији, експлозивним и другим опасним материјама, идентификационим и путним исправама. У неким земљама, превенцијом се сматра и надзирање потенцијалних делинквената и повратника, упозоравање и заштита коју полиција пружа могућим жртвама кривичних дјела, сачињавање и реализација програма намијењених заштити грађана од криминала (Милетић, 2003:165).

Дакле, можемо констатовати да криминалистичка контрола представља дјелатност организованог надзирања криминалних средина, објеката и догађаја у њима, односно, лица склоних криминалним и другим облицима девијантног понашања. Вршењем криминалистичке контроле у континуитету (непрекидно) прикупљају се информације о преткриминалним стањима и ситуацијама, као и о активностима и међусобним везама лица са криминалним склоностима. Располагање са већом количином таквих информација омогућава на чињеницама засновану прогнозу и, самим тим, успјешније спречавање криминалног дјеловања, а наравно и ефикасније расвјетљавање већ извршених кривичних дјела.

Значи, криминалистичка контрола се остварује на одређеној територији у оквиру унутрашње подјеле рада полиције примјеном одговарајућих метода и средстава на објекте контроле. Свака полицијска станица, као и друге организационе јединице полиције, има дио територије за коју су задужени и за чију безбједност су одговорни. Подручје за које су одговорни мора се „покривати” људством и техником како би се могао остварити стални увид у догађаје који могу имати значај за полицију, а наравно и утицај на стање безбједности. Радећи на овај начин, значи, када су присутни на терену полицијски службеници треба да су у контакту са грађанима те да све безбједносно интересантне догађаје посматрају из „непосредне близине” и да имају прилику да интервенишу и прије него што се неки деликт изврши. На тај начин пружају помоћ грађанима, али и стварају код грађана повјерење и квалитетну основу за будуће активности.

Када се посматра читава полицијска организација може се запазити да примарне полицијске задатке најпотпуније врше припадници униформисаног патролног особља. Они, као што знамо, чине најбројнији дио полицијске професије и, такође, њен најмање специјализован дио (са становиштва процеса интерне специјализације). Њихови конкретни радни задаци

се, углавном, поклапају са садржином примарних полицијских задатака: патролно особље непосредно врши послове одржавања јавног реда и мира, заштите живота, личне и имовинске безбједности грађана, као и послове превенције криминалитета, откривања кривичних дјела и хватања учинилаца тих дјела, а у сарадњи са специјализованим службама за сузбијање криминалитета – и друге послове из тог домена (Милосављевић, 1997:168).

Униформисана полиција као најбројнији дио полицијске организације, у суштини, представља базу полиције. Њена улога је, између осталог, да кроз своје присуство на терену прати стање и кретање безбједносних појава, да о свим интересантним догађајима прикупља сазнања те их прослијеђује специјализованим организационим јединицама на даљу обраду. Имајући у виду да самом својом присутношћу на терену униформисани полицијски службеници одвраћају потенцијалне извршиоце кривичних дјела и прекршаја од њихове намјере, стоји чињеница да у Министарству унутрашњих послова једино не може бити вишка униформисаних припадника полиције колико год да их има, али само ако су они на терену. И управо својом присутношћу на терену и вршењем послова из своје надлежности остварују на најбољи начин криминалистичку контролу терена.

АКТУЕЛНО СТАЊЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Полицијске послове, а самим тим и криминалистичку контролу терена у Републици Српској од свог настанка до данас врши Министарство унутрашњих послова Републике Српске. Полицијске агенције које су током протеклог периода формиране на нивоу заједничких институција БиХ такође предузимају одређене полицијске активности на простору Републике Српске, али, имајући у виду врсту послова коју оне врше (прије свега, то се односи на СИПУ), може се констатовати да је полиција Републике Српске темељна полицијска организација. Она је по свом формирању, а поготово након завршетка ратног сукоба у БиХ, фактички наставила да полицијску дјелатност врши у складу са принципима који су примјењивани у претходној заједничкој полицијској организацији. А она се базирала на вршењу полицијски послова на безбједносном сектору, на којем је вршена позорничка и патролна дјелатност.

Као што смо претходно навели, 2004. године је у општини Приједор уведен пилот пројекат „Рад полиције у заједници“, који је неколико година касније под мониторингом међународних организација уведен као нови концепт вршења полицијских послова у Министарству унутрашњих послова, дакле, проширен је на цијелу Републику Српску. Разумије се да је овај „нови“ начин полицијског дјеловања заживио и у Правилнику о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста па је тако свака полицијска станица добила „РПЗ“ полицајца. Правилником је рад полиције у заједници третиран на свим нивоима полицијске организације у Републици Српској

од најнижег до највишег нивоа. То је трајало десетак година, онда је у Правилнику из 2017. године дошло до изостављања из систематизације радних мјеста која су у свом називу имала „рад полиције у заједници”, а поново је нагласак дат на безбједносни сектор и вршење полицијских послова на том принципу.

У том периоду у којем се форсирао концепт рада у заједници, прилично је запостављен рад полиције на безбједносном сектору, као и позорнички и патролни рад у смислу традиционалног вршења полицијских послова. Значи, имали смо у пракси комбинацију два концепта, што је, наравно, имало негативне конотације за укупан рад полиције. Иако полиција увијек ради у заједници и са заједницом (грађанима), ово је неминовно имало одређене негативне конотације и засигурно ће одустајање од ове тзв. нове филозофије полицијског рада имати позитивне ефекте у будућности. На крају крајева, овај нови концепт у нашем правном систему није било могуће ни имплементирати, пошто он задира у одређене надлежности које су искључиво државне и не могу бити повјерене ником другом па ни грађанима.

Функција полиције у друштву је изузетно деликатна. Налази се у центру проблема успостављања равнотеже између управљања као битне функције државе те слобода и права грађана. Чувена је напомена коју је, с тим у вези, изрекао Paul Valery: „Ако је држава јака, она нас мрви. Ако је слаба, ми пропадамо.” (Пуšeljić, Јеленски, 2007:7). Полиција је најбоља слика друштва. Уколико је друштво насилно, насилна је полиција. Уколико је друштво корумпирано, корумпирана је и полиција. Исто је и обратно: уколико је друштво хумано и толерантно, тако се понаша и полиција. Упркос најбољим намјерама, држава (власт) увијек покорава оне које штити. Негативне психолошке посљедице које изазива то подчињавање, углавном се одражавају на полицију (Мршић, 2016:19).

Дакле, пошто се показало да рад полиције у заједници није концепт вршења полицијских послова који може у нашем правном и полицијском систему да да потребне резултате, од њега се у потпуности одустало, а, иако је све ово вријеме на сцени био присутан рад полиције на безбједносном сектору, кроз позорничку и патролну дјелатност, сада је овом традиционалном концепту само дат јачи интензитет.

ЗАКЉУЧАК

У тражењу одговора на питање шта полиција заправо (треба да) ради, присутна су два основна приступа. Први, нормативни, приступ полази од законитог израза полицијске функције, односно, од задатака полиције на начин на који су они утврђени у важећим прописима. Ово свођење полицијске функције на њен формално-правни израз не открива стварну улогу полиције у друштву и у систему власти, као и разлоге због којих је нешто законима утврђено као задатак полиције. Други, прагматички, приступ

покушава да суштину полицијске функције открије у пракси полицијског поступања, то јесте, у ономе што полиција стварно ради. Да би се открила суштина полицијске функције морају се узети у обзир везе између полиције и друштва у коме она треба да обезбједи поштовање друштвеног реда, с једне стране, и полиције и политичке власти, с друге стране (Кешетовић, 2000:99).

Многи аутори су се бавили питањем шта полиција стварно ради? Тако, рецимо, Јосип Тулези, анализирањем неких истраживања, закључује да је најважније својство полицијског посла – активност везана уз рјешавање проблема и доношење одлука и да је полиција јавно средство рјешавања проблема. За неке типове и врсте проблема с којима се сусрећу и суочавају полицајци из патроле постоје изражене, или би требало да буду – смјернице које помажу у њиховом рјешавању, сви остали су у већој или мањој мјери непредвидљиви (Tulezi, 2000:97).

Свака држава тежи да успостави и организује полицијски систем на што рационалнији начин те да он буде што функционалнији и да грађанима омогућава адекватно стање безбједности (повољан безбједносни амбијент). Уколико је полицијски систем нерационално организован, он практично онда подразумева (претпоставља) и нефункционалност (или смањену функционалност) полицијског система (Шетка, 2016:341). Да ли ће полиција успјети да обезбједи адекватно стање безбједности, то зависи од тога на који начин врши организацију и реализацију својих послова и задатака. Под организовањем процеса одвијања радних активности у полицијској организацији може се сматрати функција организовања и руковођења, које имају за циљ изналажење најпогоднијих метода и средстава рада, одређивање конкретних задатака за сваког извршиоца који учествује у одређеној активности те рок у којем се треба извршити одређени посао, како би се успјешно реализовала укупна активност. Пракса и искуства великог броја земаља показала су да је најефикаснији начин вршења полицијских послова условљен сарадњом полиције са грађанима и организацијама (Јовичић и Шетка, 2018:220). То је модел понашања полиције који је и код нас нашао своју потврду у пракси и то кроз рад полиције на безбједносном сектору. Вршењем позорничке и патролне дјелатности униформисаних припадника полиције на безбједносном сектору те оперативним радом криминалистичке полиције, а све то, наравно, у сарадњи са грађанима, најефикасније се остварује криминалистичка контрола терена и рјешавање безбједносних проблема.

Дакле, као што је и сама пракса показала, прецијењен је концепт рада полиције у заједници те о том начину вршења полицијских послова на терену, макар у нашем правном систему, не би требало више трошити ни вријеме ни средства. Као што смо већ навели, он је споран и са правног аспекта, пошто улога остваривања безбједности припада држави па се не може дијелити са другим субјектима друштва, нити се на њих може преносити одговорност за стање безбједности. Задатак је државе да оствари поредак мира како се класе и друге друштвене групе не би силом бориле за остварење сво-

јих посебних интереса. За остварење ове функције, држава не само да мора обезбиједити монопол легитимне моћи, него и успоставити правни поредак. Њиме се ограничава употреба силе државе и уређују међусобни односи грађана, али и односи грађана с државом. Оног тренутка када је држава преузела на себе улогу да рјешава сукобе између појединаца и група, тада је и постала правна установа у пуном смислу те ријечи (Јовичић, 2018:42).

На крају остаје да констатујемо да је рад полиције на безбједносном сектору, кроз вршење позорничке и патролне дјелатности најефикаснији начин рада на терену те да, колико год се друштво мијењало кроз укупан развој, чини се да ће то остати непревазиђен начин криминалистичке контроле терена. Наравно, нема успјешног рада полиције на терену без квалитетне и блиске сарадње са грађанима, а управо рад на безбједносном сектору омогућава ову сарадњу у општем интересу.

ЛИТЕРАТУРА

- Вујаклија, М. (2004). *Лексикон сѝраних речи и израза*. Београд: Просвета.
- Јовичић, Д. (2018). *Увод у ѝраво*. Нови Сад: Факултет за правне и пословне студије.
- Јовичић, Д., Шетка, Г. (2018). *Орѝанизација и надлежност ѝолиције*. Бања Лука: Графомарк – Лакташи.
- Кешетовић, Ж. (2000). *Односи ѝолиције са јавношћу*. Београд: Виша школа унутрашњих послова.
- Крстић, О. (2007). *Превенција криминалиѝеѝа*. Бања Лука: Факултет за безбједност и заштиту.
- Лукежић, А., Калањ, М. (1972). *Криминалиѝичка обрада кривичних дјела крађа*. Београд: Савезни секретаријат за унутрашње послове.
- Милетић, С. (2003). *Полицијско право*. Београд: Полицијска академија.
- Милосављевић, Б. (1997). *Наука о ѝолицији*. Београд: Полицијска академија.
- Mršić, Ž. (2016). *Nadzor nad radom policije*. Zagreb: Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske – Policijska akademija.
- Нинчић, Ж. (2019). *Криминалиѝичка конѝрола у функцији суйроѝѝављања криминалиѝеѝу*. Безбедност 2, 111 – 133.
- Нинчић, Ж. (2019а). *Прикривене оѝерације у функцији сузбијања орѝанизоване криминала*. Војно дело 71 (2), 82 – 96.
- Пена, У. (2006). *Раѝ ѝолиције у заједници и њеѝова имѝлеменѝација са ѝосебним осврѝом на БиХ*. Бања Лука: Висока школа унутрашњих послова.
- Пилиповић, В., Јовичић, Д. (2017). *Јавна безбедност ѝ*. Нови Сад: Факултет за правне и пословне студије др Лазар Вркатић.

- Pušeljić, M, Jelenski, M. (2007). Policijski sustavi – realizacija policijske funkcije kroz ustroj. *Policija i sigurnost*, 1-2, 1–19.
- Симоновић, Б. (2006). *Раг њолицје у заједници*. Бања Лука: Висока школа унутрашњих послова.
- Талијан, М., Аранђеловић, Д., Велимировић, Д. (2001). *Орјанизација и њослови униформисаних њријадника њолицје*. Београд: Виша школа унутрашњих послова – Земун.
- Tulezi, J. (2000). *Policija i javnost*. Zagreb: Ministarstvo unutarnjih poslova– Policijska akademija.
- Сажнер-Мраовић, I., Faber, V., Volarević, G. (2003). *Strategija djelovanja policija u zajednici*. Zagreb: Ministarstvo unutarnjih poslova – Policijska akademija.
- Champion, D., & Rush, G. (2003). *Policing in the Community*. Sarajevo: Office of Public Affairs Embassy of the United States of America.
- Шетка, Г. (2016). *Уњицај орјанизације њолицјских сѡрукѡура у Босни и Херцеговини на сѡање безбједносѡи*. Бања Лука: Факултет за безбједност и заштиту.

Рад примљен: 26. 10. 2020.

Рад прихваћен: 28. 12. 2020.

SECURITY SECTOR AND/OR COMMUNITY POLICING

Review Article

DOI: 10.5937/zurbezkrim2001011J	COBISS.RS-ID 130285313	UDK 351.74/.76:321.7(497.6)
---------------------------------	------------------------	-----------------------------

Dragomir Jovičić¹

Faculty of Security Studies, University of Banja Luka

Abstract: It is very important how government bodies carry out their activity. This is especially true of the police given the nature of their duties. It is quite certain that the police cannot perform their function if they do not have an appropriate communication and cooperation with the citizens. The quality of cooperation with the citizens largely determines what results the police will achieve. In addition to police work in security sectors, which has been implemented in our region for 50 years, there were ideas to introduce a new concept which shifts from a cooperation with citizens to a type of partnership, meaning that the citizens and the police together determine priorities and the manner of carrying out police duties, making the citizens also responsible for the security situation. However, in our legal system, it was impossible to put this new idea into action.

Keywords: *state, police, security sector, patrol area, community, citizens.*

INTRODUCTION

The task of every state is to provide its citizens with conditions enabling them to fulfill their daily needs and obligations in a safe environment. Ensuring such conditions depends on various security actors, and police are certainly the most visible among the citizens. The state is a primary organization in a global society and, as such, has political, sovereign power based on the monopoly of armed power, which regulates the most important social relations and performs specific functions. Thus, the state regulates people's everyday life. By enacting legal acts, the state government forcibly directs important social relations (Jovičić, 2018, p. 40). Since its very beginning, the state has taken over the maintenance of public order and peace in a social community. To carry out this and other tasks, it organized the authorities. Only when it began handling the internal order did the state become a legal institution in the true meaning of the word (Jovičić and Šetka, 2018, p. 31).

¹ Corresponding author: dr. Dragomir Jovičić, assistant professor, Faculty of Security Studies, University of Banja Luka. E-mail: dragomir.jovicic@fbn.unibl.org.

Therefore, the state is responsible of achieving security. The security of a social community, regardless of its level (local, national, regional, global), is always viewed through the prism of the security environment. However, the security environment is continuously changing and is characterized by different hazards, that is, different challenges, risks and threats. These hazards are mainly the result of human action or natural processes (disasters). Although it is difficult to define the notion of security, we may accept that security usually means: a state in which nothing threatens us and our property, a state in which we are protected or in which we are not endangered by anything. Thus, security is a basic need of a society as a whole as well as of every individual, regardless of any differences.

The protection of basic social values, and thus the realization of the necessary conditions for the normal course of social life, requires the state to undertake various activities and build special mechanisms for protection against socially dangerous phenomena (primarily crime), which directly affects the normal functioning of society. The most visible government body which substantially impacts social life to run smoothly is the police. The nature of police duties ranks the police among the most important government bodies. This is certainly the reason why the manner in which the police carry out their activity in practice is important, since the overall security environment, that is, the quality of fulfilling our basic needs largely depends on that.

Therefore, in every state, it is very important how the police exercise criminal control over the area they cover. Whether the organization and manner of carrying out police duties are set in such a way as to guarantee the provision of security to citizens and other legal entities at a level that enables them to freely exercise their rights and obligations. Of course, different states apply different concepts to field work carried out by police organizations. Although various factors influence this, it is quite certain that no state can offer a sufficient level of security to its citizens and their property without an appropriate presence of its police forces in the field.

SECURITY SECTOR

Police tasks are mainly carried out in the field, since various security problems are manifested there. This means that the largest number of police duties is carried out by police officers employed in a police station, in other words, they are the first line in dealing with various security problems and events. In order for police duties and tasks to be performed successfully, it is necessary to have good knowledge of both the area itself and the security issues within the area served by a police station, and of course persons (especially well-known perpetrators of criminal acts). It is the knowledge of these parameters that is critical for the division of the area served by a station (Jovičić and Šetka, 2018, p. 221).

The proposal on the division of the area to be served by a station is submitted and thoroughly explained by the commander of the police station. The proposal states the number of settlements and inhabitants, population density, economic activities, the development of traffic infrastructure, the level of urbanization, the number of facilities of major importance, the number of criminal offenses and violations of public order and peace occurring in the sector, and all other relevant data. Decision on the division of an area into security sectors, based on such a proposal, is reached by the Chief of the Police Department. A security sector constitutes part of the area served by a police station of general jurisdiction, which includes a specific natural and security entirety, where the security situation can be effectively monitored and the performance of tasks and duties within the scope of work of the Ministry of the Interior organized accordingly (Talijan, Arandjelovic and Velimirovic, 2001, p. 215).

Police practitioners like to say that there is “police production” in the field, meaning that the majority of police duties and tasks are performed in the field, from learning about an event, going to the scene, through conducting investigations, collecting data, observation, to apprehending perpetrators and documenting a case. Therefore, police officers perform operational work in the field, that is, in the security sector, which is also performed through beat policing and patrol activity, depending on whether it is an urban or rural area. The forms and manner of operational activities performed by police officers in the security sector involves personal engagement in the following activities: a) monitoring and analyzing security situation in the sector, b) the proper application of operational – tactical measures and actions to preventing crimes and misdemeanors and detecting their perpetrators, c) creating operational links in accordance with the authorizations and plans of operational activities, g) using various documents, reports and information available to all law enforcement bodies, d) performing specific security tasks under the instructions of the head of the police organizational unit or in cooperation with authorized workers of line security service, and f) cooperation with citizens in providing professional and other assistance in the field of security (Pilipović and Jovićić, 2017, p. 331).

The primary method of performing police work within the area served by a police station is police work in the security sector. The organization and content of police work in the security sector is aimed at making police work planned, systematic and, above all, more efficient. A security sector represents a portion of the territory within the area covered by one police station, where the activities falling within the scope of the Ministry of the Interior are performed. Depending on whether it is an urban or rural area, the security sector covers the area of one or more local communities. Therefore, there is not a part of the territory which does not belong anywhere, that is, is not part of a security sector. The main reason for the division of the police station area into security sectors is related to the need to have complete knowledge of a particular area. Regarding security needs, it is essential to be familiar with persons, area, security issues and other information important for security.

As already stated, police work in the security sector is carried out through preventive and repressive activities. General preventive activities refer to the detection of causes leading to criminal behavior of individuals and groups, as well as to measures to combat and eliminate these causes, all with the aim of creating the most favorable security situation. Regarding the repressive action by police in the sector, it means fast and efficient police response in cases where criminal offenses or misdemeanors have already been committed.

It should certainly be borne in mind that security issues in the sector are not equally present in all its parts. Thus, in some parts it is very pronounced, while in others it is or almost is negligible. Depending on the intensity of security issues in certain parts of the sector, it is necessary to increase the presence of police officers, which requires that foot patrols and patrol areas be formed within some security sectors.

Foot patrol service is the basic form of direct police action to prevent the commission of criminal offenses, misdemeanors and other socially harmful behaviors of groups and individuals. Foot patrols are conducted within the assigned beat which is a part of one security sector. Foot patrol areas are established as a form of direct preventive and repressive action carried out by uniformed police officers and by other members of police forces (criminal police officers) to maintain public order and peace, prevent the commission of crimes and misdemeanors, and uncover crimes and misdemeanors. Foot patrols are conducted in cities, larger settlements, industrial and traffic centers and tourist places, where security reasons require it. As a rule, foot patrols are conducted by uniformed police officers –one police officer is assigned to one foot patrol area and, when the security situation requires it, several police officers may carry out the duty of a beat officer within the same beat at the same time. Beat policing is directed by the head of the sector, and it can be organized as permanent or occasional (Jovičić and Šetka, 2018, pp. 229-231).

Patrol activity is a daily activity in police units and has a preventive and repressive character. Preventive activities include crime prevention, while repressive ones are reflected in a fast and decisive response when unlawful incidents have already taken place. Police stations are divided into a number of patrol areas which should preferably cover the region of one or more local communities. Therefore, the patrol service or patrolling is a basic form of direct, preventive police action and a direct manner of the performance of almost all police duties within the security sector. The patrol service should be organized in such a way to meet the needs of the service in terms of gaining insight and control over the security situation within the designated area, while rationally using the material resources necessary to perform this activity and ensuring that police officers are not overwhelmed with work unnecessarily. Certainly, to the detriment of resources and manpower, it must not happen that the most remote places under the jurisdiction of the police station are not visited from time to time. This is important because it is necessary that all citizens feel safe and have confidence in the police, which will not be possible if there is not at

least an occasional contact between the citizens and the police. Thus, no part of the area served by a police station should be neglected, although priority should be given to very densely populated areas and more pronounced security issues (Jovičić and Šetka, 2018, p. 244).

Anton Lukežić and Mate Kalanj emphasized the importance of the presence of police officers in the field back in 1972. They noted that: “A police officer assigned to a beat, patrol or other service must keep his eyes open and strain his hearing while patrolling the designated area, because only then can he hear someone’s cry for help, since the person crying for help is being attacked by a thug or has found a burglar in the apartment. In such moments, a police officer does not wait, nor does he/she combine much, but moves urgently, but not hastily, to the crime scene, and on the way, if some means of communication are available, he/she notifies on-duty officers for help and other possible measures. Quick arrival at the scene will makes it possible to catch the perpetrator or, if he managed to escape, certain information will be available on the basis of which it will be possible to organize a search, etc” (Lukežić and Kalanj, 1972, p. 139). Thus, no matter how much society changes and develops, the fact remains that the entire social life, and thus crime and other illegal acts, take place in the field. This further suggests that it can be argued that the unsurpassed form of countering all these deviations is precisely police work within the security sector.

THE CONCEPT OF COMMUNITY POLICING

The concept of community policing was introduced in Bosnia and Herzegovina in 2004 as a pilot project established in two municipalities – Prijedor in Republika Srpska and Žepče in the Federation of BiH. The idea was to examine this project in the area of these two municipalities, and then gradually introduce it in all municipalities throughout BiH. Thus, in 2007, the Strategy for Policing in Bosnia and Herzegovina was adopted under the supervision of the international community.

Scholars define community policing differently, but it can be said that the most acceptable definition is the one suggested by Cajner-Mraović, Faber, and Volarević. According to them, “Community policing is a new philosophy of policing based on the idea that police officers and citizens work together and, in various creative ways, solve current problems related to crime, fear of crime and various forms of social disorders at the level of local community. It is a philosophy based on the belief that achieving these goals requires the police to develop new quality relationships with law-abiding community members who will then, within these laws, have an opportunity to define priorities and engage in various activities to improve the overall quality of life in the area where they reside. Thus, community policing shifts the focus of police action from

responding to reports by citizens to solving problems (Cajner-Mraović, Faber, Volarević, 2003, p. 1).

Interesting views on the concept of community policing are also cited by Dean Champion and George Rush, who noted that it is difficult to define community policing but they recognize it when they see it, citing several different views on the concept: 1) Community policing involves the bringing of citizens and police together in the fight against crime; 2) Performing community policing tasks involves a police-community partnership in which police and community members work together to address what the community considers a “problem.” They (problems) can refer to abandoned houses, overgrown plots, rules and regulations related to urban planning, school issues and other urban problems that, in fact, fall within the competence of other institutions; 3) The concept of community policing places emphasis on forming partnerships between the police and the community in order to reduce crime rate and strengthen security; and 4) the performance of police duties is a partnership between the police and the law-abiding public, with the aim of combating crime, apprehending criminals, finding solutions to problems and strengthening the quality of life (Champion & Rush, 2003, p. 2).

The essence of this concept is to bring citizens in the foreground and give them a completely different role in contact with the police. Thus, Professor Simonović noted that the influence of citizens on policing means that citizens in a free society should have access to a police organization and influence policing policy and police decision-making. Access to and influence on police by elected representatives is considered necessary but insufficient. Community policing emphasizes that police services at all levels should try to accept community members' suggestions when making decisions and policies regarding policing, which concern the community (Simonović, 2006, p. 6).

The same author accepts the position that through this concept it is necessary to build an unlimited partnership. The community policing literature the author refers to clearly emphasizes the need to develop an effective partnership with a wide range of community groups. If these connections are established, it is one of the signs of the existence of a partnership between the citizens and the police. Forming a partnership must be the task of all police personnel within all levels of police institutions. Police leaders should establish various forms of partnership within the level at which they are located (e.g., police officers at the administrative level with different ministries, police officers at the city level with different heads of city services, etc.) (Simonović, 2006, p. 21).

Building citizens' trust in the police is a prerequisite for a successful involvement of the police service in the process of solving local community problems, as its equal actor, life partner and public service for citizens, which is equipped and trained to provide its services in the area of personal and property security in the most appropriate way. The partnership between the police and the community is a strategic goal of policing and is based on citizens defining security needs and problems together with police officers assigned to their area

and influencing police decision-making concerning their security (Pena, 2006, p. 110).

What was accepted by those who prefer this concept of policing in our region is that they believe that this, as they call it, new philosophy of policing means that the partnership between the police and the citizens means that the citizens together with the police can take concrete measures and actions. Thus, there are a number of authors who noted that it would be beneficial, as in some Western police forces, to allow citizens to go on patrol together with police officers. Some even go so far as to believe that citizens are equally responsible for the security situation in the area where they live as well as the police organization that covers a specific area under its jurisdiction.

It is completely clear that the police cannot control crime on their own and they must do it in cooperation with the citizens. Without cooperation with the citizens, policing certainly cannot be efficient. However, although the words “cooperation” and “partnership” have certain similarities, they have completely different meanings. The word “partnership” means an equal relationship in a business, while cooperation is certainly not. Therefore, citizens cannot have an equal relationship with the police and citizens (although they are also security actors) cannot be responsible for the security situation in the state. Citizens are responsible only for their own behavior and when their behavior is contrary to the prescribed behavior, the state’s response follows and the responsibility of a certain citizen. But that is exactly the role of government bodies (in this case the police) – to perform specific tasks, exercise certain powers, and guarantee all natural and legal persons equal legal and other protection. Therefore, the security function, as one of the most visible functions of the state, belongs exclusively to the state and cannot be transferred to the citizens, nor can the state transfer the responsibility of state affairs to the citizens, which the concept of community policing propagates.

CRIMINAL CONTROL OF THE AREA

In order for the police to perform their function effectively, they must have control of the situation in the field. So the police must have all the necessary information on security movements in order to be able to respond preventively and then repressively to various security threats. In order for the police to have the necessary information for a successful work, they must be present in the field through their members as much as possible, preferably 24 hours a day. This presence is achieved through beat and patrol activities and, of course, through operational work by the criminal police.

The presence of uniformed police officers in the field is certainly the best form of preventive policing. The success of crime suppression does not solely depend on the detection of crimes and their perpetrators, which is commonly referred to as “effective repressive activity”. Success also depends on the suc-

cessful prevention of crimes by undertaking appropriate measures and actions to prevent their commission, by forestalling and prevention. The term “crime prevention” is understood much more broadly today than before, when police preventive actions were simply added to general prevention. Crime prevention contains a number of factors and various forms of action primarily aimed at eliminating those conditions that are conducive to the commission of criminal acts and crime in general. (Krstić, 2007, p. 52).

Prevention is an activity (action) that precedes the occurrence of an incident, that is, action prior to the commission of a criminal offense and the occurrence of its harmful (criminal) consequences. Therefore, the main aim of prevention is to prevent the commission of a criminal offense, that is, the occurrence of a harmful consequence. Prevention always represents a more socially justified, useful and humane activity. The police have the largest opportunity to conduct a direct preventive action (primarily uniformed police officers with their presence in the field) – they undertake certain activities which in essence represent control activities (Ninčić, 2019, p. 114). Generally, the notion of control means to oversee, inspect, supervise, look after someone or something (Vujaklija, 2004, p. 447). This term is related to different spheres of life and work (scientific, parliamentary control, labor control, external control...), but they all have one common characteristic – comparison. Although there are different types of control, they all have one thing in common – during control, the current actual state of something is compared (measured) with the state from a previous period. The goal of control is to determine the unfolding of a situation. In that sense, criminal control is based on monitoring criminal and other socially harmful phenomena or conditions within a specific area. Based on the monitoring “results”, the police learn about the existence of various forms of criminal behavior, that is, criminal offenses and possible perpetrators. The data collection process involves the use of different data collection techniques depending on the needs and “status” of the sources from which the data are collected, in other words, whether the data is publicly available or is so important to their “holders” that they intend to make it secret and inaccessible to a wider circle of users (Ninčić, 2019a, p. 83).

Although there are different methods of preventive action, the deterrent (intimidation) effect is used in all countries, which is achieved by the presence of police officers on the streets, patrols, special surveillance measures, the control of compliance with weapons and ammunition regulations, explosives and other hazardous materials, identification and travel documents. In some countries, prevention also means the monitoring of potential delinquents and reoffenders, warning and protection provided by the police to potential victims of crime, the designing and implementation of programs intended to protect citizens from crime (Miletić, 2003, p. 165).

Therefore, we can state that criminal control is an activity of organized surveillance of criminal environments, facilities and events in them, that is, persons prone to criminal and other forms of deviant behavior. By conducting

criminal control, information on pre-criminal conditions and situations, as well as on activities and mutual connections of persons with criminal tendencies is continuously collected. Having a larger portion of such information enables a fact-based prognosis and thus a more successful prevention of criminal activity and, of course, more efficient clarification of the crimes already committed.

Thus, criminal control is implemented in a specific area within the internal division of police work by applying appropriate methods and means to the objects of control. Each police station, as well as other police organizations, is in charge of a part of area and responsible for its security. The area they are responsible for must be “covered” with manpower and equipment in order to gain a constant insight into events that may be significant to the police and, of course, have an impact on the security situation. When police officers are present in the area they patrol, they should interact with citizens and observe all events interesting in the security sense from “close proximity” and have an opportunity to respond prior to the commission of a crime. In this way, they provide assistance to citizens, build trust and a quality foundation for all subsequent activities.

When looking at the entire police organization, it can be noticed that the primary police tasks are fully performed by uniformed patrol officers. They, as we know, make up the majority of a police service’s personnel and, also, its least specialized part (from the point of view of the process of internal specialization). Their specific tasks mainly coincide with primary police tasks: patrol officers directly perform the tasks of maintaining public order and peace, protecting life, personal and property security of citizens, including crime prevention tasks, crime detection and the apprehension of perpetrators in cooperation with specialized services for crime suppression – and other activities in this domain (Milosavljević, 1997, p. 168).

The uniformed police, which make up the majority within the police organization, essentially represent the base of the police. Their role is, among other things, to monitor the state and movement of security phenomena through its presence in the field, gather information about all interesting events and send it to specialized organizational units for further processing. Although uniformed police officers deter potential perpetrators of crimes and misdemeanors from their intention by being present in the field, the fact remains that, if they are in the field, there can never be too many uniformed police officers within the Ministry of the Interior regardless of the number of them. And precisely by being in the field and by performing tasks within their competence, they achieve criminal control of the area in the best possible way.

CURRENT STATE IN REPUBLIKA SRPSKA

Police function, and thus criminal control of the area in Republika Srpska, has been performed by the Ministry of the Interior of Republika Srpska since

its inception. Police agencies formed during the past period at the level of joint institutions of BiH also undertake certain police activities in Republika Srpska, but considering the type of duties they perform (it primarily refers to the State Investigation and Protection Agency - SIPA), it can be stated that the police of Republika Srpska is a basic police organization. Since its formation, and especially following the war in BiH, it has actually continued to carry out police activities in accordance with the principles applied by the previous joint police organization, which was based on performing police work within the security sector, where foot patrols and patrol activities were conducted.

As already mentioned, in 2004, a pilot project “community policing” was introduced in the municipality of Prijedor, which was introduced as a new concept of policing in the Ministry of the Interior under the monitoring of international organizations a few years later, so it was expanded to include entire Republika Srpska. Of course, this “new” way of policing was included in the Rulebook on Internal Organization and Systematization of Workplaces, thus each police station received a “RPZ” police officer. The Rulebook treats community policing at all levels of the Republika Srpska police organization, from the lowest to the highest level. This lasted for ten years, then the 2017 Rulebook excluded jobs containing “community policing” in their names and again the emphasis was placed on the security sector and performing policing functions according to that principle.

During this period, when the concept of community policing was emphasized, police work in security sectors was rather neglected, including on-foot patrols and car patrols in terms of traditional policing. So, in practice, we had a combination of two concepts, which of course had negative connotations for the overall policing. Although the police always work in the community and with the community (citizens), this inevitably had certain negative connotations and abandoning the so-called new philosophy of policing will have positive effects in the future. After all, this new concept could not be implemented in our legal system, as it encroaches on certain competencies entrusted to the state exclusively, and cannot be entrusted to anyone else, not even to citizens.

The function of the police in society is extremely delicate. It is at the center of the problem of establishing a balance between governance as an essential function of the state, and citizens’ freedoms and rights. There is a famous remark made by Paul Valery in this regard: “If the state is strong, it crushes us. If it is weak, we perish” (Pušeljić, Jelenski, 2007, p. 7). The police are the best image of society. If society is violent, the police are violent. If society is corrupt, so are the police. The opposite is also true: if society is humane and tolerant, so are the police. Despite the best intentions, the state (government) always subdues those it protects. The negative psychological consequences caused by this subordination mainly affect the police (Mršić, 2016, 19).

Thus, since it turned out that community policing is not a concept of policing that can give the necessary results in our legal and police system, it was completely abandoned, and even though policing in security sector has been

present all this time through beat officers and patrol activities, a much stronger emphasis has been placed on this traditional concept now.

CONCLUSION

In seeking an answer to the question of what the police (should) actually do, there are two basic approaches. The first, normative, approach starts with the legal expression of the police function, that is, from the tasks of the police in the manner in which they are determined by valid regulations. This reduction of the police function to its formal-legal expression does not reveal the real role of the police in a society and the government system, as well as the reasons why something is determined by the law as the task of the police. The second, pragmatic, approach seeks to discover the essence of the police function in policing, that is, in what the police really do. In order to discover the essence of the police function, the connection between the police and the society where it should ensure that social order is abided by, on the one hand, and the police and political authorities, on the other hand, must be taken into account (Kešetović, 2000, p. 99).

Many scholars have addressed the following question: what do the police really do? For example, by analyzing some research, Josip Tulezi concluded that the most important feature of policing is the activity related to problem solving and decision making, and that the police is a public means of solving problems. For some kinds of problems encountered and faced by patrol officers there are, or there should be, designed guidelines to help them solve problems, all others are more or less unpredictable (Tulezi, 2000, p. 97).

Every state strives to establish and organize the police system in the most rational possible way and to be as functional as possible and to provide citizens with an appropriate security situation (favorable security environment). If the police system is irrationally organized, then it practically means (assumes) the non-functionality (or reduced functionality) of the police system as well (Šetka, 2016, p. 341). Whether the police will be able to ensure an adequate security situation depends on how they organize and carry out their duties and tasks. The function of work organization and management can be considered to the organization of work activities in a police organization aimed at finding the most suitable methods and means of work, determining specific tasks for each officer who participates in a particular activity and the deadline for the completion of a particular task in order to successfully realize the overall activity. The practice and experience of a large number of countries have shown that the most efficient way of performing police work is conditioned by the cooperation between the police and the citizens and organizations (Jovićić and Šetka, 2018, p. 220). This is a model of police behavior that has found its confirmation in practice in our country, through the police work in the security sector. By conducting beat policing and patrol activities in the security sector by uniformed police officers

and operational work by the criminal police, and, of course, in cooperation with the citizens, the criminal control of the area and solving security problems is most efficiently achieved.

Thus, as practice itself has shown, the concept of community policing is overestimated, and we should no longer spend time or money on this way of carrying out police tasks in the field, at least in our legal system. As we have already stated, it is also questionable legally, since the role of achieving security belongs to the state, so it cannot be shared with other actors in a society, nor can responsibility for the security situation be transferred to them. The task of the state is to achieve an order of peace so that classes and other social groups would not fight by force to exercise their special interests. To perform this function, the state must not only provide a monopoly of legitimate power, but also establish a legal order by which the state restricts the use of force and regulates the mutual relations of citizens and the relations between the citizens and the state. Once the state took on the role of resolving conflicts between individuals and groups, it became a legal institution in the true sense of the word (Jovičić, 2018, p. 42).

Finally, it remains to state that police work in the security sector, through conducting beat policing and patrol activities, is the most efficient way of working in the field, and that no matter how much society changes through overall development, it seems that it will remain an unsurpassed way of criminal control. Of course, there is no successful police work in the field without a quality and close cooperation with citizens, and it is the work in the security sector that enables this cooperation in the general interest.

REFERENCES

- Вујаклија, М. (2004). *Лексикон сѝраних речи и израза*. Београд: Просвета.
- Јовичић, Д. (2018). *Увод у ѝраво*. Нови Сад: Факултет за правне и пословне студије.
- Јовичић, Д., Шетка, Г. (2018). *Орѝанизација и надлежносѝ ѝолицѝје*. Бања Лука: Графомарк – Лакташи.
- Кешетовић, Ж. (2000). *Односи ѝолицѝје са јавношћу*. Београд: Виша школа унутрашњих послова.
- Крстић, О. (2007). *Превенција криминалиѝеѝа*. Бања Лука: Факултет за безбједност и заштиту.
- Лукежић, А., Калањ, М. (1972). *Криминалисѝичка обрада кривичних дјела крађа*. Београд: Савезни секретаријат за унутрашње послове.
- Милетић, С. (2003). *Полицијско право*. Београд: Полицијска академија.
- Милосављевић, Б. (1997). *Наука о ѝолицѝји*. Београд: Полицијска академија.

- Mršić, Ž. (2016). *Nadzor nad radom policije*. Zagreb: Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske – Policijska akademija.
- Нинчић, Ж. (2019). *Криминалистичка контрола у функцији сувојсвовања криминалиитета*. *Безбедност* 2, 111 – 133.
- Нинчић, Ж. (2019а). *Прикривене операције у функцији сузбијања орғанизованој криминала*. *Војно дело* 71 (2), 82 – 96.
- Пена, У. (2006). *Раг полиције у заједници и њеова имплементација са посебним осврјом на БиХ*. Бања Лука: Висока школа унутрашњих послова.
- Пилиповић, В., Јовичић, Д. (2017). *Јавна безбедност*. Нови Сад: Факултет за правне и пословне студије др Лазар Вркатић.
- Ришелјић, М, Јеленски, М. (2007). *Полцијски сустави – реализација полцијске функције кроз устрој*. *Полција и сигурност*, 1-2, 1–19.
- Симоновић, Б. (2006). *Раг полиције у заједници*. Бања Лука: Висока школа унутрашњих послова.
- Талијан, М., Аранђеловић, Д., Велимировић, Д. (2001). *Орғанизација и послови униформисаних припадника полиције*. Београд: Виша школа унутрашњих послова – Земун.
- Тулези, Ј. (2000). *Полција и јавност*. Zagreb: Ministarstvo unutarnjih poslova – Policijska akademija.
- Сажнер-Мраовић, I., Faber, V., Volarević, G. (2003). *Strategija djelovanja policija u zajednici*. Zagreb: Ministarstvo unutarnjih poslova – Policijska akademija.
- Champion, D., & Rush, G. (2003). *Policing in the Community*. Sarajevo: Office of Public Affairs Embassy of the United States of America.
- Шетка, Г. (2016). *Улицај орғанизације полицјских структура у Босни и Херцеговини на сивоње безбједности*. Бања Лука: Факултет за безбједност и заштиту.

Paper received on: 26. 10. 2020.

Paper accepted for publishing on: 28. 12. 2020.